

Volgen mensen het geld, of volgt het geld de mensen?

Op 26 juni organiseerden leden van de CDA-initiatiefgroep Praktische Politieke Filosofie (PPP) een Minisymposium bij Welten in Vesseem over het thema geld. Na twee boeiende en informatieve inleidingen door Jean Pierre-Adams en Ruud van Heugten volgde een geanimeerde gedachtenwisseling. De tijd zal een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van deze crisis, zo werd vastgesteld.

Mia Sol opent met een waar gebeurd verhaal. Op 29 augustus 2011 verloor een geldtransport op de A2 bij het Limburgse Beek een deel van zijn lading. Mensen stoppen en gaan gretig graaien op de weg en in de berm – met gevaar voor eigen leven – en als de politie een half uur later arriveert is alles opgeruimd en zijn de mensen verdwenen: doorgereden. Een beetje geld wordt teruggegeven aan de chauffeur van de transsportauto. Waren dit doorgedraaide automobilisten of hadden u en ik daar ook bij kunnen zijn?

Jean-Pierre Adams, lid van het managementteam van Welten, geeft in zijn inleiding weer hoe de crisis is ontstaan. Enkele Amerikaanse credietverschaffers gingen zo ver dat zelfs mensen met een uitkering een enorme hypotheek konden krijgen. Veel leningen konden nooit terugbetaald worden. Andere banken verzamelden deze weer en verkochten ze op de internationale geldmarkt. In ons land hebben veel burgers en bedrijven te weldadig geleefd en ruim geleend: meer dan men zich kon permitteren op basis van inkomen of verdiensten. Het zelfde geld voor de overheid: we hebben een jaarlijks toenemende staatsschuld. Nu we meer schulden aflossen en sparen is dat slecht voor de economie. Iets wat in 5 - 10 - 15 jaar is ontstaan heeft ook die tijd nodig om weer goed te komen. Geld is geen ruilmiddel meer: geld is symbool geworden voor status en macht. Geld was een middel en nu is geld zelf het doel geworden. Voor banken bepleit hij meer publicatieplicht, meer transparantie. We hebben niet meer regels nodig maar betere regels. Er is integer, deskundig en inspirerend leiderschap nodig. Het ontbreekt aan voldoende samenhangende visie – ook bij het CDA. Als humanist en CDAer houdt Jean-Pierre zijn gehoor enkel relevante bijbel-teksten voor om te concluderen dat geld op een verstandige wijze moet rollen, dat in de toekomst geïnvesteerd moet worden, dat we niet bang moeten zijn om fouten te maken. En, degene om ons heen die het moeilijk hebben moeten we helpen.

Ruud van Heugten heeft als gedeputeerde mobiliteit en financiën in portefeuille. Na een korte toelichting op ons democratisch bestel komt hij op de Essentgelden. Het gaat om een enorm bedrag, waarvan is afgesproken dat we deze gelden niet “verslochteren” en niet “uitdelen”. Dat wil zeggen het wordt niet door de samenleving als geheel benut voor consumptie (sociale wetten van de jaren 80-90) en het wordt niet teruggegeven aan individuele burgers om te consumeren. Een deel is zodanig belegd dat de opbrengsten compenseren voor dividend dat de provincie tot aan de verkoop ontving van het energiebedrijf. Dat beleggen is succesvol gebeurd en op die manier houdt de provincie de begroting sluitend. Daarnaast wordt geïnvesteerd in innovaties. Over het eerste investeringsprogramma werd in 2010 beslist en betrof 278 miljoen. Het tweede investeringsprogramma betreft 475 miljoen: de bestemmingen zijn energie, breedband, innovatie en natuur. De bedoeling is dat de investeringfondsen op termijn revenuen opleveren die dan opnieuw geïnvesteerd kunnen worden. De provincie heeft een belangrijke

rol bij het bepalen van de condities, maar de provincie gaat zich niet de taak van een bank aanmeten. We zijn volgens Ruud vooral gebaat met een lange termijn visie.

In de discussie wordt aandacht gevraagd voor de kleine bedrijven, kleiner dan waaraan gemiddeld gedacht wordt in de categorie MKB. Bijvoorbeeld de winkelier wiens pensioen in het winkelpand zit of de bakker die moet investeren. De provincie helpt om het geld bereikbaar te maken. Ingebracht wordt dat veel geld 'ongebruikt ligt': dat zou gemobiliseerd kunnen worden. Ook wordt de Tobintax genoemd (belasting op flitskapitaal dat de wereld over gaat). Kredietunies kunnen ook helpen als oplossing. Eddy van Hijum en Agnes Mulder houden zich daarmee bezig als 2de Kamerleden. Dat zijn interessante mogelijkheden want de banken kunnen minder uitgeven vanwege strengere regelgeving. We moeten weer op een eerlijke manier zaken doen en die zaken moeten we overzichtelijk maken. De Triodosbank wordt als goed voorbeeld genoemd van duurzaam bankieren. Jean-Pierre wil geen afvinkcultuur, alleen maar meer controlelijsten die nagelopen worden. Dat kost heel veel mankracht en dus ook geld. Overheden moeten doen waar ze voor zijn aldus Ruud van Heugten. Zelf is hij en voelt hij zich verantwoordelijk voor de uitvoering van het bestuursakkoord van de provincie.

Op de vraag of een voedselbank bij de provincie kan aankloppen geeft Ruud aan dat meer een taak is voor de lokale overheid om te faciliteren. Een vraag uit Oisterwijk wordt voorgelegd aan de inleiders: "De financiële regel voor de relatie rijksinkomsten en provincie- en gemeente- uitkeringen luidt tot nu toe "trap op, trap af"; is dat wijs? Het verleidt gemeenten en provincies tot te ruime uitgaven in tijden van overvloed, waarvan veel moet worden beperkt in moeilijke tijden". Volgens Ruud bezuinigen we hoe dan ook allemaal mee met het Rijk. Er is hiervoor een mechanisme bedacht door Zalm. Andere regels hiervoor zouden ook discutabel zijn. Jean-Pierre wijst erop dat geld maar een keer besteed kan worden. Zijn we bereid elkaar te helpen? Je kunt ook om je heen kijken, zien waar je kunt bijspringen. Vanuit de zaal wordt opgemerkt dat weinig onderscheid gemaakt wordt tussen "leuke dingen voor de mensen" en echte investeringen. Volgens Jean-Pierre is dat gerelateerd aan het kastelsel, de basis waarop de financiën van de rijksoverheid zijn ingericht. Investeringen kun je ook zo zichtbaar maken dat transparant blijft waar het geld in zit. Ruud verduidelijkt hier dat provincies en gemeenten geen schulden mogen opbouwen; hier zijn spelregels voor. Iemand brengt in dat we niet alleen naar de stenen moeten kijken maar juist ook naar de sociale factor: die verdient zichzelf terug. Dat is een vorm van preventie. Het gaat om immateriële dingen en het voorkomen van uitgaven, zo meent Jean Pierre.

Als moderator prikkelt Mia de gedachten welke kernwaarden bij ons als christendemocraten opkomen gegeven de discussie. Reacties zijn moed, verantwoordelijkheid, respect, geduld en matigheid. Ruud constateert dat we vaak de tijd niet meer nemen om dingen te laten gebeuren. Alles moet in het hier en nu gerealiseerd worden. Die gretigheid komt ook bij politici voor en juist die gretigheid is onze vijand. Dit wordt van harte onderschreven door enkele aanwezigen. En het grijpt terug op de inleiding van Jean-Pierre: we hebben in het verleden welvaart uit de toekomst naar voren-, naar ons toe gehaald. Met de tijd komen we als collectief weer uit bij een meer passend bestedingspatroon, daar waar we in het verleden op vooruit gelopen waren. Als tip krijgt Jean-Pierre mee dat Welten in de opleidingen en trainingen voor banken en verzekeraars meer aandacht aan waarden kan besteden. Mia sluit

de discussie met woorden van dank en waardering voor de inleiders en voor de aanwezigen;
we gaan over tot een netwerkborrel.

Verslag: Elly Lammers